

Digitaaliset työvälineet akateemisessa työssä

Liubov Vetoshkina & Sami Paavola
Helsingin yliopisto

Koronaviruspandemia ja siitä seuranneet rajoitukset pakottivat korkeakoulut ja tutkimuslaitokset maailmanlaajuisesti siirtämään tutkimus-, opetus- ja hallintotoiminnat hyvin laajasti ja nopeasti verkkoon. Siirron tehokkuus ja onnistuminen vaihtelivat. On tärkeää ymmärtää digiloikan edellytykset ja seuraukset. Akateemisen työn laajempi muutos näkyy digitalisaation lisäksi siinä, että tieteen tekijöistä on tullut tietotyöntekijöitä, jotka ovat työsuhteessa yliopistoon affiliaation sijaan. Yliopistot ovat muuttumassa enemmän "yrittäjyy yliopistoiksi" osana akateemista kapitalismia.

Tässä esitetyn tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää akateemisen työn digitalisaatioon perustuvia muutoksia ja digitaalisten työvälineiden merkitystä tässä muutoksessa. Pyrkimyksenä on ottaa huomioon akateemisen työn muutoksen monimutkaisuus ja erilaiset akateemisen toiminnan käytännölliset kerrokset, joiden hahmottamiseen käytämme kulttuurihistoriallisen toiminnan teorian lähtökohtia (Engeström, 2015). Tässä esityksessä keskitymme koronaviruksen vauhdittaman digiloikan edellytyksiin. Aineistona on 19 puolistrukturoitua haastattelua, joita tehtiin Helsingin yliopiston kasvatustieteiden tiedekuntaan kuuluvilla henkilöillä, mukaan lukien tutkimus-, opetus- ja hallinto henkilökunta, johto ja opiskelijat. Haastattelut tehtiin vuonna 2018 osana tiedekunnan digivision valmistelua. Haastattelut on tarkoitus toistaa korona-ajan jälkeen ja analysoida sen vaikutusta digitalisaatioon. Esityksessä analysoidaan sitä, miten digitalisaatio näkyy tutkimus-, opetus- ja hallintotehtävissä sekä ne tavat, joilla erilaisia digitaalisia järjestelmiä ja välineitä käytetään akateemisessa työssä ja yhteistyössä tiedekunnan eri jäsenten ja tahojen välillä. Analyysi keskittyy digitaalisten työvälineiden ympärillä oleviin sosiaalisen kielen ilmaisuihin, joissa korostuu akateemisten työntekijöiden erilaiset roolit.

Nykyaikainen akateeminen työ on ollut jo pitkään riippuvainen erilaisista digitaalisista työvälineistä. Niiden käytettävyyden, käytön sujuvuuden ja läpinäkyvyyden vaihtelevat, mikä usein pakottaa akateemiset työntekijät keskittymään enemmän instrumenttien toimivuuteen kuin tuottavaan toimintaan oman työn varsinaisen kohteen ympärillä. Esittelemme sitä, miten käytettyjen sosiaalisten kielten ja ilmausten moninaisuus on välttämätöntä akateemisen työn monipuolistamisen ja erikoistumisen kannalta. Yhden kaikkien jakaman kielen olemassaolo on akateemistakin työtä koskien mahdotonta ja tarpeetonta. Digitaalisista työvälineistä voi tulla kuitenkin "vaihtokaupan" välineistöjä, jossa erilaisten käännosten ja vaihtojen avulla eri toimijat voivat tehdä yhteistyötä.

Engeström, Y. (2015). *Learning by expanding: An activity-theoretical approach to developmental research*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.